

Dosarul nr. 3ra-85/2021

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (A. Paniș)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (V. Negru, E. Palanciuc, A. Minciuna)

DECIZIE

21 aprilie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

În componență:

Președintele ședinței, judecătorul
judecători

Svetlana Filincova
Nicolae Craiu
Dumitru Mardari
Galina Stratulat
Victor Burduh

examinând recursurile depuse de Ion Vacarciuc și Valentina Vacarciuc, reprezentați de avocatul Tudor Buhnaci, de Valuța Veronica, reprezentată de avocatul Beriozchin Ana și de Primăria municipiului Chișinău,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată înaintată de Veronica Valuța împotriva Primăriei municipiului Chișinău, terți Agenția Servicii Publice, Agenția pentru Supraveghere Tehnică, Ion Vacarciuc și Valentina Vacarciuc cu privire la anularea actului administrativ, încasarea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 07 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a ț ă :

La 30 ianuarie 2019, Valuța Veronica a depus cerere de chemare în judecată împotriva Primăriei municipiului Chișinău, terți Ion Vacarciuc și Valentina Vacarciuc, solicitând anularea procesului-verbal de recepție finală a construcțiilor neautorizate din str. Xxxx, cu nr. 520 din 14.11.2016, încasarea de la Primăria mun. Chișinău a prejudiciului moral în mărime de 50 000 de lei și a cheltuielilor de judecată în mărime de 6000 de lei.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că este proprietara imobilului amplasat în xxxx, nr. cadastral xxxx. În luna septembrie 2010, Valentina Vacarciuc și Ion Vacarciuc au ridicat o casă de cu trei nivele lit. G, pe str. Xxxx, în lipsa certificatului de urbanism de proiectare, a autorizației de construcție și în lipsa documentației de proiect.

Din aceste considerente, reclamanta la 29 octombrie 2010 a adresat acțiune în judecată împotriva Valentinei Vacarciuc și Ion Vacarciuc solicitând apărarea dreptului la proprietate și apărarea dreptului la viață privată, totodată solicitând

asigurarea acțiunii prin interzicerea efectuării lucrărilor de construcție a imobilului str. Xxxx.

Cauza civilă privind apărarea dreptului de proprietate și dreptului la viață privată se află pe rolul Curții de Apel Chișinău.

A menționat că, în ședința de judecată din 14 noiembrie 2018 privind examinarea cauzei contravenționale în privința lui Ion Vacarciuc conform prevederilor art. 179 din Codul contravențional, contravenientul a prezentat un proces-verbal de recepție finală nr. 520 din 14 noiembrie 2016, înregistrat la ÎP „Agenția Servicii Publice” pe data de 21 septembrie 2018.

La 11 decembrie 2018, reclamanta s-a adresat cu o cerere prealabilă către Primăria mun. Chișinău, prin care a solicitat anularea procesului-verbal de recepție finală nr. 520 din 14 noiembrie 2016 a construcțiilor neautorizate din str. Xxxx, precum și eliberarea unei copii a procesului-verbal nr. 520 din 14 noiembrie 2016.

Prin răspunsul nr. V-9537/1/18 din 28.12.2018 Primăria mun. Chișinău a respins cererea prealabilă, din motiv că anularea actului administrativ contestat este de competența instanței de judecată, totodată refuzând eliberarea actului administrativ contestat, răspunsul la cererea prealabilă fiind recepționat la 02 ianuarie 2019.

Consideră că procesul-verbal de recepție finală nr. 520 din 14 noiembrie 2016 a construcțiilor din str. Xxxx, urmează a fi anulat, din considerentul că este adoptat cu încălcări legale din domeniul construcțiilor, totodată recepționarea finală a construcțiilor încalcă reclamantei dreptul de proprietate și dreptul la viață privată. Ion Vacarciuc și Valentina nu au respectat cerințele certificatului de urbanism informativ, au construit o casă cu trei etaje și mansardă (lit. G) în lipsa documentației de proiect elaborată și avizată conform legislației în vigoare cu extinderea pe orizontală în partea de vest spre terenul din str. Xxxx, cu încălcarea distanței între casele lit. G din str. Xxxx și casa de locuit lit. B, str. Xxxx.

Notează reclamanta că, prin aprobarea procesului-verbal de recepție finală contestat, pârâtul a omis procedura legală prevăzută de art. 9, 12, 13, 14, 23, 24, 26 al Legii nr.721 din 02 februarie 1996 privind calitatea în construcții, art. 3, 4, 5, 6, 10, 12 al Legii nr.163 din 09 iulie 2010 privind autorizarea executării lucrărilor în construcție.

Potrivit raportului de expertiză judiciară nr. 572 din 15 aprilie 2015, efectuat de către Centrul Național de Expertize Judiciare s-a constatat că casa de locuit lit. G a fost construită cu încălcarea legislației în vigoare, în lipsa documentației de proiect, autorizației de construcție, încălcarea cerințelor certificatului de urbanism informativ, distanța între imobilele lit. G din str. Xxxx și imobilul lit. B din str. Xxxx nu corespund normelor SNIP - 6 m, iar micșorarea acestei distanțe este admisibilă doar cu condiția că imobilul mai înalt este construit cu respectarea normelor anti foc pentru a nu pune în pericol viața și sănătatea proprie și a proprietarilor caselor învecinate. Se mai menționează că în peretele construcției lit. G sunt goluri de ferestre orientate în curtea imobilului din str. Xxxx.

Prin hotărârea din 05 februarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a admis acțiunea depusă de Veronica Valuța împotriva Primăriei mun. Chișinău, terți Agenția Servicii Publice, Agenția pentru Supraveghere Tehnică, Ion Vacarciuc și Valentina Vacarciuc privind anularea actului administrativ, încasarea prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată.

S-a anulat ca ilegal procesul-verbal de recepție finală nr. 520 din 14 noiembrie 2016 cu privire la reconstrucția „Casei de locuit individuale lit. G, lit. V, cu anexele și bucătării de vară, din str. Xxxx”.

S-a dispus încasarea din contul Primăriei mun. Chișinău în beneficiul Veronicăi Valuța suma de 6000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

S-a respins pretenția cu privire la încasarea prejudiciului moral ca neîntemeiată.

La 21 februarie 2020, Vacarciuc Ion și Vacarciuc Valentina au declarat apel împotriva hotărârii instanței de fond (f.d.228, vol. II), prin care au solicitat casarea integrală a hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei hotărâri noi prin care să fie respinsă cererea de chemare în judecată depusă de Valuța Veronica. La 12 iunie 2020, Vacarciuc Ion și Vacarciuc Valentina au depus cerere de apel motivată (f.d.9-18, vol. III).

La 25 februarie 2020, Valuța Veronica a declarat apel împotriva hotărârii instanței de fond, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii instanței de fond în partea respingerii pretenției privind încasarea prejudiciului moral și în această parte să se pronunțe o hotărâre nouă prin care cerința să fie admisă (f.d.229-230, vol. II). La 12 iunie 2020, Veronica Valuța a depus cererea de apel motivată (f.d. 28-32, vol. III).

La 25 februarie 2020, Primăria municipiului Chișinău a declarat apel împotriva hotărârii instanței de fond, solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii instanței de fond, cu pronunțarea unei hotărâri noi prin care cerințele reclamantei să fie respinse (f.d.237-238, vol. II). La 27 mai 2020, Primăria municipiului Chișinău a depus cerere de apel motivată (f.d.248-252, vol. II).

Prin decizia din 07 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, s-au respins apelurile declarate de către Vacarciuc Ion, Vacarciuc Valentina, Valuța Veronica și Primăria municipiului Chișinău și s-a menținut hotărârea din 05 februarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

În motivarea deciziei, instanța de apel a apreciat că, la recepție finală a construcției, Comisia este obligată să verifice respectarea prevederilor din autorizația de construire, precum și avizele și condițiile de execuție, impuse de autoritățile competente. Instanța de fond întemeiat a conchis că nu au fost respectate condițiile legale or, lucrările de construcție au fost realizate în lipsa actului permisiv de construcție.

Deși în procesul-verbal de recepție finală nr. 520 din 14 noiembrie 2016 se indică expres că imobilele sunt construite fără autorizație, încălcare constatată de către însăși autoritatea împuternicită de a verifica dacă executantul a realizat construcția în conformitate cu legea, în același act este indicată concluzia contradictorie de recepționare a lucrării, fără o motivare corespunzătoare. Aceeași concluzie de recepție finală fiind indicată și în concluzia Inspectorului Inspecției de Stat în Construcții, care a menționat că se propune spre recepție finală conform deciziei de recepție (f.d.194-195, vol.2).

Instanța de apel a conchis ca fiind justă concluzia instanței de fond, privind ilegalitatea actului administrativ și necesitatea de a anula procesul-verbal de recepție finală nr. 520 din 14 noiembrie 2016 cu privire la reconstrucția „Casei de locuit individuale lit. G , lit. V., cu anexele și bucătării de vară din str. Xxxx”, acesta fiind întocmit contrar legislației și normelor în vigoare.

La 05 noiembrie 2020, Ion Vacarciuc și Valentina Vacarciuc reprezentați de avocatul Tudor Buhnaci au depus recurs împotriva deciziei din 07 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârea primei instanțe, cu emiterea unei decizii noi prin care să fie respinsă acțiunea ca neîntemeiată.

În motivarea recursului și-au exprimat dezacordul cu decizia instanței de apel, reiterând argumentele indicate pe parcursul examinării cauzei.

În esență recurenții au menționat că, instanța de judecată nu a aplicat în prezenta cauză legea, care trebuia să fie aplicată și anume art. art. 64, 414, 419 alin. (1) din Codul civil (în redacția la data publicării actului anulat), art. 207 alin. (2) lit. f), 208 alin. (1) din Codul administrativ și art.17 alin. (1) lit.a) al Legii contenciosului administrativ.

Consideră că reclamanta Valuță Veronica a omis cu peste 3 luni de zile termenul legal imperativ de a înainta cererea prealabilă și nemijlocit prezenta acțiune, nu a solicitat nici repunerea în termen.

De asemenea, a reținut că instanța de judecată nu a aplicat la caz legea, care trebuia să fie aplicată și anume pct. 4 din Instrucțiunea provizorie privind procedura de examinare a chestiunilor ce țin de combaterea construcțiilor neautorizate, aprobată prin decizia Primăriei mun. Chișinău nr. 13/31 din 10 mai 2001, modificată prin decizia Consiliului mun. Chișinău nr. 6/37 din 18 februarie 2004.

Au menționat recurenții că, au prezentat instanței de judecată probe, prin care demonstrează fără echivoc faptul că, construcțiile care au fost date în exploatare prin actul administrativ contestat nu prezintă pericol pentru viața sau sănătatea vecinilor și nici nu creează pericol de deteriorare a imobilelor învecinate, probe care nici nu au fost examinate sau puse în discuție de către instanța de judecată.

Au invocat recurenții aprecierea arbitrară a probelor de către instanța de judecată și încălcarea gravă prin decizia contestată a dreptului de proprietate a asupra construcțiilor, care este unul dintre drepturile fundamentale ale omului.

La 19 noiembrie 2020, Veronica Valuța, reprezentată de avocatul Beriozchin Ana a depus recurs împotriva deciziei din 07 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea parțială a deciziei instanței de apel în partea respingerii cererii de apel cu privire la încasarea prejudiciului moral în mărime de 50 000 de lei, cu emiterea unei decizii noi prin care să fie admisă pretenția cu privire la încasarea prejudiciului moral în mărime de 50 000 de lei.

În motivarea recursului și-a exprimat dezacordul cu decizia instanței de apel, în partea respingerii cererii de apel cu privire la încasarea prejudiciului moral în mărime de 50 000 de lei, reiterând argumentele indicate pe parcursul examinării cauzei.

La 19 noiembrie 2020, Primăria municipiului Chișinău, a depus recurs împotriva deciziei din 07 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei decizii noi prin care să fie respinsă acțiunea ca neîntemeiată.

În motivarea recursului și-a exprimat dezacordul cu decizia instanței de apel, reiterând argumentele indicate pe parcursul examinării cauzei.

Conform art. 245 din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic.

Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Decizia instanței de apel a fost pronunțată la 07 octombrie 2020, fiind recepționată de către recurenți la 31 octombrie 2020 (f.d. 117, vol. III).

Prin urmare, recursul declarat de Ion Vacarciuc și Valentina Vacarciuc, reprezentați de avocatul Tudor Buhnaci la 05 noiembrie 2020 și, recursurile declarate de Veronica Valuța, reprezentată de avocatul Beriozchin Ana și de Primăria municipiului Chișinău la 19 noiembrie 2020, au fost depuse cu respectarea prevederilor art. 245 din Codul administrativ.

La 27 noiembrie 2020 în adresa intimațiilor, a fost expediată copia recursurilor cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței, însă până în prezent referință pe marginea cererilor de recurs nu au fost depuse.

Prin încheierea din 31 martie 2021 a Curții Supreme de Justiție, recursurile declarate au fost numite pentru examinare în complet din 5 judecători.

Conform art. 247 din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, Curtea Supremă de Justiție poate decide citarea participanților la proces.

La caz, Colegiul nu consideră oportun de a cita participanții la proces și reprezentanții acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece criticele recurentului au fost expuse cu suficientă claritate.

Verificând argumentele invocate în recurs, pe baza materialelor din dosar, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a ajuns la concluzia de a respinge recursurile depuse de către Ion Vacarciuc și Valentina Vacarciuc, reprezentați de avocatul Tudor Buhnaci și de Primăria municipiului Chișinău și, a admite recursul depus de Veronica Valuța, reprezentată de avocatul Beriozchin Ana, de a casa decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe în partea pretenției reparării prejudiciului moral, cu emiterea unei decizii noi în această parte, din următoarele motive.

Conform art. 248 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă decizie prin care casează parțial decizia instanței de apel și emite o altă decizie în partea casată.

Totodată, conform art. 22 alin. (1) din Codul administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sînt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

Potrivit art. 194 alin. (2) din Codul administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

În temeiul art. 244 alin. (2) în coroborare cu art. 231 alin. (2) din Codul administrativ, pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile

cap.III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva. Pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

La rândul său, în corespundere cu art. 219 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

Instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces

Din actele și lucrările dosarului prezentate și necontestate de părți, dar și determinate de instanțele de judecată în fazele procesuale anterioare, se atestă că prin procesul-verbal de recepție finală nr. 520 din 14 noiembrie 2016 a lucrărilor de reconstrucție a casei de locuit individuale lit. G și lit. V, cu anexele și bucătării de vară, din str. Xxxx, în baza certificatul de urbanism informativ 243i/16 din 02.06.2016, actelor eliberate de către OCT Chișinău, raportului de expertiză nr. 5287-03-11T/21, avizului Serviciului protecției civile și situațiilor excepționale, avizului sanitar eliberat de către Centrul de Sănătate publică precum și actele prezentate, Comisia de recepție finală a recomandat: „casa de locuit lit. V (03), anexele lit.V, A2(2), casa de locuit lit. G (10), beciul nr.12-18,6 mp, anexa nr.1-3,5 m.p., bucătăria de vară 2-14,4 m.p., bucătăria de vară nr.5-7,3 m.p, șurele nr.10-10,4 m.p., nr.8-7,3 m.p, beciul nr. V 7,3 m.p, din str. Xxxx, - se recepționează” (f.d. 195, vol. 2).

Reclamanta Valuța Veronica, nefiind de acord cu Procesul-verbal de recepție finală nr. 520 din 14 noiembrie 2016 a lucrărilor de reconstrucție a casei de locuit individuale lit. G și lit. V, cu anexele și bucătării de vară, din str. Xxxx (f.d.194-195, vol. II), a depus prezenta acțiune solicitând anularea actului administrativ menționat.

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani prin hotărârea din 05 februarie 2020 a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii pe care a admis-o parțial.

S-a anulat ca ilegal procesul-verbal de recepție finală nr. 520 din 14 noiembrie 2016 cu privire la reconstrucția „Casei de locuit individuale lit. G, lit. V, cu anexele și bucătării de vară, din str. Xxxx”.

S-a dispus încasarea din contul Primăriei mun. Chișinău în beneficiul Veronicăi Valuța suma de 6 000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

S-a respins pretenția cu privire la încasarea prejudiciului moral ca neîntemeiată.

Examinând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 07 octombrie 2020 a respins cererile de apel depuse Vacarciuc Ion, Vacarciuc Valentina, Valuța Veronica și Primăria municipiului Chișinău și s-a menținut hotărârea din 05 februarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani (f.d. 102-114, vol. III).

Analizând argumentele invocate în susținerea cererii de chemare în judecată, menționate în motivarea actelor judecătorești emise în prezenta cauză și studiind

materialele cauzei, instanța de recurs conchide că instanțele ierarhic inferioare întemeiat au admis pretenția reclamantului privind anularea procesului-verbal de recepție finală nr. 520 din 14 noiembrie 2016 cu privire la reconstrucția „Casei de locuit individuale lit. G, lit. V, cu anexele și bucătării de vară, din str. Xxxx”, precum și a pretenției privind compensarea cheltuielilor de judecată.

În conformitate cu art. 28 alin. (1) din Legea privind autorizarea efectuării lucrărilor în construcție nr. 163 din 09.07.2010, construcțiile executate în lipsa sau cu încălcarea autorizației de construire/documentației de proiect, sau în lipsa certificatului constatator care confirmă aplicarea principiului aprobării tacite se consideră construcții neautorizate.

Așa fiind, reieșind din conținutul certificatului despre datele inspectării bunului imobil nr. 94692 din 02.07.2016 (f.d.10, vol. II), construcțiile situate în mun. xxxx, pe str. xxxx, au fost efectuate fără autorizare.

Conform art. 18 alin. (1) din Legea privind calitatea în construcții nr. 721 din 02 februarie 1996, recepția construcțiilor este obligatorie și constituie certificarea realizării acestora pe baza examinării lor nemijlocite, în conformitate cu documentația de proiect și execuție și cu alte documente cuprinse în cartea tehnică a construcției.

Conform pct. 1 din Regulamentul de recepție a construcțiilor și instalațiilor aferente, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 285 din 23 mai 1996, prin actul de recepție se certifică faptul că executantul și-a îndeplinit obligațiile în conformitate cu prevederile contractului și ale documentației de execuție, asumându-și, totodată, pentru lucrările executate răspunderea prevăzută de lege.

În corespundere cu pct. 3 și 9 din Regulamentul de recepție a construcțiilor și instalațiilor aferente, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 285 din 23 mai 1996, recepția lucrărilor de construcție și a instalațiilor aferente acestora se efectuează atât la lucrări noi, cât și la intervențiile în timp asupra construcțiilor existente (reparații capitale, consolidări, reconstrucții, modificări, modernizări, extinderi etc.) Comisiile pentru recepția locuințelor cu un nivel și anexele gospodărești ale acestora, pentru una sau două familii, precum și construcțiile provizorii cu suprafețe mai mici de 150 m.p. vor fi alcătuite din proprietar și reprezentantul administrației publice locale.

Conform pct. 18 din Regulamentul de recepție a construcțiilor și instalațiilor aferente, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 285 din 23 mai 1996, Comisia de recepție verifică: 1) respectarea prevederilor din autorizația de construire, precum și avizele și condițiile de execuție, impuse de autoritățile competente. Examinarea se va face prin: - cercetarea vizuală a construcției; - analiza documentelor conținute în Cartea tehnică a construcției; 2) executarea lucrărilor în conformitate cu prevederile contractului de antrepriză, ale documentației de execuție și ale reglementărilor specifice, cu respectarea exigențelor esențiale în construcții, conform legii; 3) avizul, întocmit de proiectant, cu privire la modul în care a fost executată lucrarea (investitorul va urmări ca această activitate să fie cuprinsă în contractul de proiectare); 4) termenele și calitatea definitivării tuturor lucrărilor prevăzute în contractul încheiat între investitor și executant, precum și în documentația anexată la contract. În cazurile în care există dubii asupra înscrisurilor din documentele Cărții tehnice a construcției, comisia poate cere să i

se prezintă alte documente necesare, efectuarea de expertize, încercări suplimentare, probe și alte teste.

La rândul său pct. 21 subpct. 7) din Regulamentul de recepție a construcțiilor și instalațiilor aferente, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 285 din 23 mai 1996, statuează că, Comisia de recepție recomandă amânarea recepției în cazul când: 1) se constată lipsa sau neterminarea unor lucrări de construcție-montaj prevăzute de proiect; 2) lipsește Cartea tehnică a construcției sau este incompletă; 3) lipsesc avizele organelor respective de control; 4) construcția prezintă vicii a căror remediere este de durată și care, dacă nu ar fi făcută, ar diminua considerabil utilitatea lucrării; 5) există în mod justificat dubii cu privire la calitatea lucrărilor și este nevoie de încercări suplimentare și expertize pentru a le clarifica; 6) obiectul a fost construit cu abateri de la documentația de execuție; 7) obiectul a fost construit nelegitim (fără certificatul de urbanism, fără proiect, fără autorizație de construire).

Iar conform pct. 22 din Regulamentul de recepție a construcțiilor și instalațiilor aferente, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 285 din 23 mai 1996, Comisia de recepție recomandă respingerea recepției dacă constată vicii care nu pot fi înlăturate și care, prin natura lor, împiedică realizarea uneia sau a mai multor exigențe esențiale, caz în care se impun expertize, reproiectări, refaceri de lucrări etc.

În această ordine de idei, Colegiul reține faptul că, prin prisma normelor de drept enunțate mai sus, la recepție finală a construcției, Comisia este obligată să verifice respectarea prevederilor din autorizația de construire, precum și avizele și condițiile de execuție, impuse de autoritățile competente.

La caz, instanța de recurs apreciază ca fiind justă concluzia instanțelor ierarhic inferioare, precum că nu au fost respectate condițiile legale de legalitate a construcției, or, acestea au fost realizate în lipsa actului permisiv de construcție.

De asemenea, deși în procesul-verbal de recepție finală nr. 520 din 14 noiembrie 2016 se indică expres că imobilele sunt construite fără autorizație, încălcare constatată de către însăși autoritatea împuternicită de a verifica dacă executantul a realizat construcția în conformitate cu legea, în același act, este indicată concluzia contradictorie de recepționare a lucrării, fără o motivare corespunzătoare a admiterii încălcării legislației.

Un aspect de evidențiat este și faptul că, aceeași concluzie de recepție finală fiind indicată și la concluzia Inspectorului Inspecției de Stat în Construcții, care a menționat că, se propune spre recepție finală conform deciziei de recepție (f.d. 194-195, vol. II), deși sunt prezente constatările comisiei de recepție finală, privind lipsa autorizației de construire.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție analizând materialele dosarului în coraport cu normele juridice ce guvernează raportul juridic litigios, ajunge la concluzia că soluția instanțelor inferioare privind ilegalitatea actului administrativ și necesitatea de a anula Procesul-verbal de recepție finală nr. 520 din 14 noiembrie 2016 cu privire la reconstrucția „Casă de locuit individual lit. G , lit. V., cu anexele și bucătării de vară din str. Xxxx”, este justă, având în vedere că, acesta a fost întocmit contrar legislației și normelor în vigoare.

În continuare, cu referire la concluzia instanțelor ierarhic inferioare cu privire la respingerea pretenției reclamantei privind repararea prejudiciului moral, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ le consideră incorecte, or, soluția de respingere rezultă din interpretarea greșită a prevederilor legale ce guvernează instituția reparării prejudiciului moral.

În susținerea concluziei enunțate instanța de recurs indică următoarele.

În conformitate cu prevederile art. 53 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, se stabilește că, persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

Conform art. 1 alin. (2), art. 25 alin. (3) și (4) din Legea contenciosului administrativ nr.793-XIV din 10 februarie 2000, în cazul admiterii acțiunii, instanța de contencios administrativ se pronunță, la cerere, și asupra reparării prejudiciului material și moral cauzat prin actul administrativ ilegal sau prin neexaminarea în termenul legal a cererii prealabile.

Mărimea prejudiciului moral se stabilește de instanța de contencios administrativ, independent de prejudiciul material, în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate, de gradul de vinovăție a pîrîtului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, luîndu-se în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Conform art. 24 alin. (3) a legii enunțate, la examinarea în instanța de contencios administrativ a cererii în anulare, sarcina probațiunii este pusă pe seama pîrîtului, iar în materie de despăgubire, sarcina probațiunii revine ambelor părți.

Dat fiind faptul că pretenția cu privire la repararea prejudiciului moral derivă din actul administrativ contestat, iar ultimul fiind anulat de către instanță, Colegiul lărgit conchide ca fiind întemeiată pretenția reclamantei cu privire la repararea prejudiciului moral.

Prin urmare, la examinarea cerinței privind compensarea prejudiciului moral, instanța de recurs reține că unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, iar compensația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire.

În temeiul CEDO, acest criteriu se realizează prin necesitatea ca, partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Respectiv, fiecare persoană care pretinde că a suferit, este în drept să-și estimeze prejudiciul adus, dar numai instanța de judecată este împuternicită de lege să aprecieze cuantumul prejudiciului moral, conducându-se de noțiunea reparării rezonabile, de circumstanțele cazului concret, de personalitatea părților. Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victime.

La caz, luând în considerare că, în urma construirii clădirii din str. Xxxx cu înălțimea de H-13 m se încalcă normele sanitare și de construcții față de beneficiarul clădirii de locuit din str. Xxxx, recurentei i-a scăzut nivelul iluminării naturale sub limita minimului stabilit. Astfel, lipsa iluminării naturale care inevitabil duce la agravarea stării psihologice, afectează sănătatea fizică, majorează

consumul de energie artificială pe timp de zi, în final reclamanta nu se poate bucura de siguranță și nu poate conta pe așteptările pe care ar fi fost îndreptățită să conteze în situația în care aceste încălcări nu ar fi survenit.

În conformitate cu art. 1404 alin. (1) din Codul civil (până la modificările operate prin Legea nr.133/2018 în vigoare la 01 martie 2019), prejudiciul cauzat printr-un act administrativ ilegal sau nesoluționarea în termen legal a unei cereri de către o autoritate publică sau de către o persoană cu funcție de răspundere din cadrul ei se repară integral de autoritatea publică.

Prin prisma art. 1422 alin. (1) și art.1423 din Codul civil (până la modificările operate prin Legea nr.133/2018 în vigoare la 1 martie 2019), în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc.

Mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, durata suferințelor, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate.

Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

În această consecutivitate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră întemeiată parțial pretenția cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin adoptarea procesului-verbal de recepție finală a construcțiilor neaturizate din str. Xxxx, mun Chișinău nr. 520 din 14 noiembrie 2016.

Prin urmare, instanța de recurs ținând cont de circumstanțele și timpul îndelungat (ținând cont că procesul-verbal de recepție finală a construcțiilor neaturizate din str. Xxxx, mun xxx nr. 520, declarat ilegal, datează cu 14 noiembrie 2016) și de importanța procesului pentru reclamant, consideră că suma de 10 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral este echitabilă suferințelor morale suportate de către Veronica Valuța, nefiind excesivă pentru intimat, dar care concomitent nu poate constitui un venit nejustificat.

Totodată, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că suma solicitată de recurentă-reclamantă cu titlu de prejudiciu moral în mărime de 50 000 de lei este una exagerată și nejustificată or, la stabilirea cuantumului despăgubirilor se impune necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit, să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie venituri nejustificative.

Astfel, concluzia instanțelor inferioare precum că recunoașterea încălcării dreptului, constituie în sine o satisfacție echitabilă suficientă, este eronată, deoarece această constatare nu este de natură să restabilească echitatea socială și suferințele cauzate prin adoptarea actului contestat, însă suma de 10 000 de lei ar putea acoperi suferințele suportate de recurentă/reclamantă.

Cu referire la pretenția reclamatei cu privire la compensarea cheltuielilor judiciare, instanța de recurs apreciază ca fiind corectă concluzia instanțelor ierarhic

inferioare privind temenicieii pretenției. Or, în sensul art. 82 din Codul de procedură civilă cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat și din cheltuielile de judecare a cauzei.

Iar, în condițiile art. 94 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

Prin prisma practicii CEDO, se evidențiază necesitatea prezentării, de către partea care pretinde compensarea cheltuielilor, a următoarelor documente: dovada achitării onorariilor avocaților; copia de pe facturile de strictă evidență, emisă pentru clienți-persoane juridice și în alte cazuri stabilite de legislație; listă detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și a timpului aferent acestora (cu tariful și orarul). Deasemenea, pentru determinarea cuantumului compensației acordate, instanța de judecată, pentru a face o apreciere corectă, va mai ține cont de: complexitatea cauzei, noutatea și dificultatea întrebărilor juridice ridicate de speță, aportul avocatului la soluționarea cauzei, timpul și munca depusă de avocat, faptul în ce măsură munca avocatului în cauza respectivă îi limitează capacitatea de a lucra în alte dosare, justificarea și ponderea mijloacelor de apărare utilizate în cauză, și alți factori la discreția instanței.

Colegiul remarcă că potrivit bonului de plată nr. 069946 din 28 ianuarie 2019 anexat la materialele dosarului (f.d. 3, vol. I)), se atesta achitarea serviciilor juridice de către reclamantă în mărime de 6 000 de lei. Astfel, reieșind din faptul că în cadrul prezentei acțiuni, reclamanta fost reprezentat de către avocat, acesta prezentându-se în ședințele judiciare, înaintând cereri pe parcursul examinării cauzei, fiind prezentă atât la examinarea cauzei în apel precum și în recurs, ținând cont de art. 96 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanța consideră necesare, rezonabile și realmente angajate cheltuielile de asistență juridică pe marginea prezentei cereri de chemare în judecată în cuantum de 6 000 de lei. Având în vedere durata în timp a examinării cauzei, volumul asistenței juridice acordat, numărul de ședințe la care a participat avocatul, complexitatea cauzei reieșind din suma solicitată, se conchide că suma cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 6 000 de lei este una rezonabilă.

Din considerentele menționate, și având în vedere că atât instanța de apel, cât și prima instanță nu au dat o apreciere corectă în ansamblu în privința reparării prejudiciului moral, prin prisma cadrului legal aplicabil în speță și probele materiale existente, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul depus de Valuța Veronica, reprezentată de avocatul Beriozchin Ana, de a casa parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, în partea respingerii pretenției reclamantei cu privire la repararea prejudiciului moral și a emite în această parte o decizie nouă cu privire la admiterea parțială acestui capăt de cerere, în rest a menține decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu prevederile art. art. 258 alin. (3), 248 alin. (1) lit. b) Cod administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios

administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se resping recursurile depuse de Ion Vacarciuc și Valentina Vacarciuc, reprezentați de avocatul Tudor Buhnaci, și de Primăria municipiului Chișinău.

Se admite recursul depus de Valuța Veronica, reprezentată de avocatul Beriozchin Ana.

Se casează parțial decizia din 07 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 05 februarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, în partea respingerii pretenției cu privire la repararea prejudiciului moral, adoptate în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată înaintată de Veronica Valuța împotriva Primăriei municipiului Chișinău, terți Agenția Servicii Publice, Agenția pentru Supraveghere Tehnică, Ion Vacarciuc și Valentina Vacarciuc cu privire la anularea actului administrativ, încasarea prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată, și se emite în această parte o decizie nouă, prin care:

Se admite parțial cerința reclamantei Valuța Veronica cu privire la repararea prejudiciului moral.

Se încasează din contul Primăriei municipiului Chișinău în beneficiul Veronicăi Valuța prejudiciul moral în sumă de 10 000 (zece mii) de lei, iar în partea încasării prejudiciului moral în sumă de 40 000 (patruzeci mii) de lei, se respinge ca neîntemeiată.

În rest, decizia din 07 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 05 februarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, se mențin.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecători

Nicolae Craiu

Dumitru Mardari

Galina Stratulat

Victor Burduh